

Contra els gimnastes de la banalitat

GETTY

JOAN GARÍ

Ramon Ramon es va estrenar com a dietarista amb *Dins el camp d'herba* (2014), un text punyent i amb una prosa treballada i dúctil. Després d'aquest títol vindria *Llum a l'atzucac* (2018), que continuava amb bona lletra l'anterior i aprofundia en el seu món de filies anglosaxones i arrelament al seu paisatge bàsic de l'Horta de València. Vaig fer notar al seu moment un cert manierisme en aquest segon volum, sobretot pel que feia a l'ús dels adjectius. Ara, amb *No sé què mor* (premi Octubre), Ramon ho ha corregit amb escriu i ens ofereix unes pàgines molt ben resoltes

en un món ja perfectament definit per un estil de gran bellesa, que delata la seua formació poètica. L'univers de Ramon Ramon és atractiu perquè no hi fa concessions: sap que la cultura és la causa de la infelicitat humana i tot dietari no pot ser sinó un inventari de decepcions. Cita, en aquest sentit, Enzensberger: "Com més avanços falla la humanitat, les persones som més propenses a decebre'ns". En un temps de lleugeresa i frivolitat, on tot el que es demana a un llibre (si és que encara se li demana alguna cosa) és que ens entretinga una poca estona, Ramon ens forneix un canemàs de lectures ben païdes, atent a la divisa de J.V. Foix ("M'encanta el nou i m'enamora el vell"): Plató,

NO SÉ QUÈ MOR. DIETARI 2017-2019. RAMON RAMON. EDICIONS 314. 236 PÀG. / 20 €

sant Agustí, Josep Carner, Jorge Semprún...

El diagnòstic sobre la literatura contemporània, però, és taxatiu: "Fa segles que l'escriptor té por d'avorrir, de ser feixuc, de mostrar-se solemne o profund". I pitjor encara: "La idea de lector crític, exigent, s'ha esvaït de l'horitzó". I, doncs, una conclusió inapel·lable: "En la premsa periòdica, en la novel·la, fins i tot en la poesia i en l'assaig, l'escriptor hegemònic és un gimnasta de la banalitat".

Un panorama poc exigent

Davant aquest panorama, el dietarista ha de recloure's en un món tancat: el paisatge més proper, el cercle humà veïnal, la presència obsessiva de la mort. Ramon és un home de terres baixes: prefereix l'espectacle de la mar al de la muntanya. La mera possibilitat de l'"alpinisme" el posa frenètic, oblidant potser que la muntuositat valenciana és d'una morigeració notòriament anticlimàtica.

Algunes de les excursions reflexives que conté *No sé què mor* són realment antològiques. Les proses dedicades a la tristesa, la música, la tendresa, la frivolitat o l'amistat figuren entre les més belles que haja llegit recentment en català. Però l'autor no es fa cap il·lusió quant a l'abast potencial de la seua literatura. Sap que la nostra llengua està sotmesa a una "regionalització barcelonina" i tot el que s'escriu a la perifèria està poc menys que destinat al silenci.

Llibres com aquest et reconcilien amb el que puga quedar d'intel·ligent en la humanitat. Ramon Ramon fa literatura, i la fa sense demanar perdó al món. Aquesta insolència és la seua principal vàlua.

La lliçó d'aquest dietari és que un escriptor seriós només és un pobre home, però quan les coses vagen mal dades de debò només podrem comptar amb aquests insidiosos marginals. "La literatura -escriu- és el principi de tota civilització". I, segons com, també el final... ♦♦

OBRO FIL

MARINA ESPASA

Bernat Cormand, el dibuixant d'òssos

Trenta anys poden ser una vida. I la que vam viure nosaltres, estimat Bernat, la que va començar a principis dels noranta al pati de la Facultat de Filologia i que s'ha acabat, com totes les coses bones, n'ha estat una de preciosa. Sempre treballant, sempre somiant, sempre robant temps al temps per a la creació: tu el dibuix, jo l'escriptura. Sempre buscant la manera de dir les coses que dúiem a dins i que a vegades feien mal. Però vas trobar el traç, la paleta de colors, el dibuix a mà, l'artesanía del llapis per treure-ho tot a fora i explicar-ho amb la sensibilitat pròpia dels Cormand-Rifà. Tenies un germà inspirador, guia de somnis. I dos més que et feien costat. Una mare artista, que ens havia dibuixat a tots de petits, i un pare mestre, potser el millor que pot ser un pare. I nebots que t'admiraven, et feien de models i d'ajudants tecnològics. I la mirada neta, els ulls amplíssims que hi veien més enllà.

Un artista sempre és fràgil, ho ha de ser: trenca les línies que els altres fan servir de baranes còmodes, se'n va als marges i hi viu a la intemperie, ocupa els espais difícils i els omple de colors no tan obvis. Abandera una lluita, a vegades moltes: tu vas triar explicar als més petits que tot-hom és diferent i que no passa res per ser-ho. Els teus llibres quedaran, i serviran d'ajuda a tants nens!

Sembla un tòpic, però és moltes vegades cert que a les primeres obres és on es concentren les dèries dels creadors, que totes les que venen darrere no en són sinó variacions, ampliacions, nous mesuraments del camp de batalla. El teu primer llibre és la història d'un dibuixant d'òssos a qui encara li queda per dibuixar una espècie d'aquests animals: l'ós polar. I se'n va fins al pol Nord a dibuixar-lo. En coneix un, es fan amics i comparteixen cabana nevada i foc a la xemeneia fins que el dibuixant n'acaba els dibuixos i marxa a buscar nous camins i nous núvols. L'ós queda en silenci contemplat els esbossos d'ell mateix. Així ens hem quedat tots davant dels teus dibuixos, en silenci. Ens queda el privilegi d'haver estat amics teus i, com que l'amistat és una forma subtil de l'amor, d'haver-te estimat. ♦♦

L'APARADOR

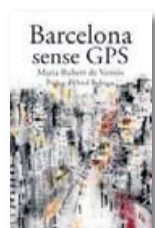
ARA

NO-FICCIO

Sense por
RAFAEL SANTANDREU
Rosa dels Vents

Ai seu últim llibre, Rafael Santandreu proposa un mètode per arribar a viure sense por i mirar de solucionar quatre patologies cada vegada més abundants en l'actualitat: els atacs de pànic i ansietat, la hipocondria, els trastorns obsessivo-compulsius i la timidesa extrema.

Barcelona sense GPS
MARIA RUBERT DE VENTÓS / Icaria

NO-FICCIO

Els textos d'aquest llibre de Maria Rubert de Ventós ofereixen opinions i suggeriments a partir d'una aproximació a la ciutat movent-se sense GPS. Són fruit d'un caminar menys orientat i més curiós, que necessita encara de mapes i històries per entendre la bellesa dels seus carrers i arquitectures.

El net del còndor
JESÚS BALLAZ
Akiara Books

JUVENIL

Un nen de deu anys arriba sol a Barcelona, on treballa la seva mare. Però hi ha hagut una confusió. Passen els dies i no la troba. De sobte comprèn que no té cap altra llar que un banc en una plaça. El llibre homenatja les moltes històries ocultes de la immigració i convida a reflexionar sobre l'acolliment.